

Särskilt förordnad vårdnadshavare

Skillnaden mellan vårdnaden och förmynderskapet

En särskilt förordnad vårdnadshavare (SFV) förordnas av tingsrätten att i föräldrarnas ställe ansvara för barnets personliga förhållanden till dess barnet är 18 år. I uppdraget ingår exempelvis kontakt med skola/förskola, omsorg, sjukvård, myndigheter och att hjälpa till med den långsiktiga planeringen för barnets framtid. Det finns ingen skyldighet för en särskilt förordnad vårdnadshavare att försörja barnet ekonomiskt och barnet har heller ingen arvsrätt efter en särskilt förordnad vårdnadshavare. En särskilt förordnad vårdnadshavare kan inte heller bli skadeståndsskyldig för barnets handlingar. Om barnet har ogiltig frånvaro i skolan och den särskilt förordnade vårdnadshavaren har betalat ut studiestödet till barnet trots frånvaron kan den särskilt förordnade vårdnadshavaren däremot bli personligen återbetalningsskyldig för studiestödet, se vidare nedan.

Om inte tingsrätten bestämmer något annat blir barnets särskilt förordnade vårdnadshavare automatiskt också barnets förmyndare. Förmynderskapet omfattar ansvar för alla ekonomiska frågor rörande barnet, exempelvis skyldighet att söka barnbidrag, studiestöd från CSN och liknande, ta hand om eventuella tillgångar som barnet har, öppna bankkonto, inköp av varor som inte täcks av barnets fickpengar samt att skriva under exempelvis ansökan om id-kort.

Överförmyndaren är den myndighet som utövar tillsynen över förmynderskapet och socialtjänsten utövar tillsynen över vårdnaden. Nedan information från överförmyndaren gäller därför enbart förmynderskapet. För mer information kring övriga delar av uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare, vänligen kontakta socialförvaltningen i Ekerö kommun.

Särskilt förordnad förmyndare

Redovisningsskyldigheten och de olika redovisningarna

En särskilt förordnad förmyndare är redovisningsskyldig gentemot överförmyndaren. Den första redovisningen till överförmyndaren är en *förteckning* där den särskilt förordnade förmyndaren ska sammanställa barnets tillgångar och skulder per startdatum för uppdraget. Uppgifterna i förteckningen lämnas på heder och samvete. Förteckningen ska lämnas in inom två månader från tingsrättens beslut och behöver alltid lämnas in, även om det skulle visa sig att barnet saknar såväl tillgångar som skulder. Därefter ska en sammanställning av barnets samtliga tillgångar, skulder, inkomster och utgifter lämnas in årligen före den 1 mars för föregående år. Den handlingen kallas för *årsräkning*. När uppdraget upphör så lämnas en *sluträkning* inom en månad från det att uppdraget upphörde.

Att påbörja uppdraget

Den särskilt förordnade förmyndaren bör snarast informera alla viktiga aktörer kring barnet om uppdraget. Det kan exempelvis vara banker, Försäkringskassan/ Pensionsmyndigheten/CSN, Skatteverket. Visa upp eller skicka in en kopia på registerutdraget som du får från överförmyndaren. Registerutdraget är den handling som styrker det uppdrag du har som företrädare för barnet.

Utred barnets ekonomi och försäkringsskydd

Om du har efterträtt en annan särskild förordnad förmyndare börja med att kontakta denne för information. Kontakta banker för att se om barnet har några tillgångar om barnet själv inte kan berätta om sina eventuella tillgångar och var dessa i så fall finns. I vissa fall finns uppgifter om detta hos Skatteverket. Ibland finns även behov av att kontakta Kronofogden för uppgift om barnet har några skulder. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten kan även lämna upplysningar om vilka stöd och ersättningar som barnet har, t.ex. barnpension.

Se även över barnets försäkringsskydd av exempelvis olycksfallsförsäkring/försäkring för sjukdom. Kontakta försäkringsbolag för att kontrollera befintliga försäkringar och undersök det eventuella behovet av att teckna nya försäkringar som är viktiga för barnet.

Om barnet är delägare i ett dödsbo ska du företräda barnet i dödsboet, kontakta i så fall överförmyndaren för mer information.

Den löpande hanteringen av barnets ekonomi

Barnets inkomster och tillgångar ska hållas åtskilda från den särskilt förordnade förmyndarens och andra personers ekonomi, exempelvis syskon. Sammanblandning är inte tillåten.

Håll ordning på alla handlingar och uppgifter om barnet i en särskild pärm. Den särskilt förordnade förmyndaren ska föra löpande räkenskaper över alla transaktioner. En kassabok eller ett excelblad är en bra grund för årsredovisningen och ger en ständig överblick över barnets ekonomi. Spara handlingarna i uppdraget i tre år efter att du avslutade ditt uppdrag som särskilt förordnad förmyndare.¹

Alla barnets bank- och värdepapperskonton ska vara spärrade för uttag av den särskilt förordnade förmyndaren, detta brukar kallas överförmyndarspärr. Uttag kan endast göras med överförmyndarens tillstånd. Ett konto kan den särskilt förordnade förmyndaren använda om pengar behöver hållas tillgängliga för barnets uppehälle eller nytta i övrigt. Vid bedömning av vilket belopp som lämpligen kan finnas på det ospärrade kontot tas hänsyn till bland annat barnets personliga förhållanden, barnets familj, familjens övriga tillgångar samt barnets tillgångar i övrigt.

¹ Barnet har under denna tid möjlighet att väcka talan om ersättning för skada som den särskilt förordnade förmyndaren har orsakat avsiktligt eller pga. vårdslöshet, 12 kap 14–15 §§ föräldrabalken.

Inkomster

Om barnpension eller efterlevandestöd utbetalas ska det gå in på ett överförmyndarspärtrat konto som står i barnets namn och redovisas till överförmyndaren. Om barnets inkomster behöver sättas in på ett ospärtrat transaktionskonto för att den särskilt förordnade förmyndaren ska kunna hantera löpande kostnader, vänligen kontakta överförmyndaren. Barnpensionen är avsedd att ersätta den del av försörjningen som den avlidna föräldern bidrog med för att bekosta exempelvis fritidsaktiviteter och inköp av kläder.

Barnbidrag, försörjningsstöd eller underhållsstöd är ett direkt stöd till familjen där barnet bor och ingen inkomst för barnet och ska därför inte heller redovisas till överförmyndaren.

Viktigt om studiestöd från CSN

Om barnet får studiestöd är detta kopplat till barnets närvaro i skolan. Vid ogiltig frånvaro har skolan en skyldighet att direkt informera den särskilt förordnade förmyndaren om frånvaron och även att rapportera till CSN som då återkräver utbetalt studiestöd. Dessa återkrav riktas mot förmyndaren eftersom det är till denna person som stödet betalas ut. Såsom lagstiftningen ser ut i dagsläget riktas dessa återbetalningskrav även mot särskilt förordnade förmyndare. Det är därför viktigt att du som särskilt förordnad förmyndare försäkrar dig om att rektorn alltid informerar dig vid ogiltig frånvaro och att du då informerar barnet om konsekvenserna och sparar delar av studiestödet för framtida återkrav.

Utgifter

Barnets medel ska i skälig omfattning användas för *barnets* uppehälle, utbildning eller nytta i övrigt. Den särskilt förordnade förmyndaren bestämmer som huvudregel hur barnets medel ska användas.

Arvode till särskilt förordnad förmyndare för förmynderskapsdelen²

Särskilt förordnade förmyndare har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget som förmyndare och ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade. Beslut om arvodet tas av överförmyndaren om förmyndaren har begärt arvode. Beslut fattas vanligtvis i samband med den årliga granskningen av redovisningshandlingarna. Huvudregeln är att barnet ska betala för arvodet om tillräckliga medel finns för detta.

Senast reviderad 2020-09-21

² Observera att överförmyndaren i Ekerö kommun inte betalar arvode för uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare. Vid frågor kring detta vänligen kontakta socialförvaltningen i Ekerö kommun.